

kojen umrl na Dunaju. Bil je vsestransko literarno delaven, ne le kot bogoslovec, temveč tudi kot slovníčar in je torej imel priliko polemizovati z Dobrovskim. Spisal je n. pr. ‚Harmonie a dobrozvučnost jazyka českého‘, ‚psaní k obraně evangelických učitelů‘, ‚něco pro českou literaturu‘ i. t. d. — Ivan Nejedlý, jednako literarno delaven, je bil advokat in profesor češkega jezika in literature od l. 1801. v Pragi, kjer je umrl l. 1835. Spisal je med drugim tudi češko gramatiko (Böhm. Grammatik 1804, 1809, 1821, 1830 etc.) — Kar se tiče polemike Kopitarjeve z Borkowskim, glej njegov Anti-Tartar (Fesl piše pravilneje Anti-Tatar) in Kopitar's Kleinere Schriften (izd. Miklošič) str. 13. Borkowski Stanislav grof Durin je bil pred vsem geolog in mineralog (roj. 1782, umrl 1850); poleg tega je pa izdal 1834. l. Psalterz Królowej Małgorzaty, ki je provzročil po svoji nekritičnosti omenjeni prepír.

Iv. K.

Veteris testamenti prophetarum interpretatio istrodalmatica saeculi XVI.; adiuvante academiae litterarum caesariae Vindobonensis liberalitate edidit V. Jagić. (Vsih prorokov stumačenje hrvatsko.)

To je novi natisk edinega doslej znanega izvoda hrvaškega protestantskega sv. pisma (prorokov) v latinici, o katerem je »Lj. Zvon«⁶ že na kratko poročal v št. 2. in 3. l. 1896. Novo izdajo je s podporo dunajske akademije oskrbel prof. V. Jagić.

Ko se je začela širiti reformacija tudi med Jugoslovani, so se jele v Nemčiji pripravljati potrebne knjige za Slovence in Hrvate. Za Slovence so se tiskale v latinici, za Hrvate pa v cirilici in glagolici v čakavskem narečju. Kmalu pa so se prepričali odločilni možje, da se glagolski in cirilski izvodi tudi med Hrvati le malo rabijo in zato malo kupujejo, in upali so, da dosežejo boljše uspehe z izdajami v latinici. Take je nasvetoval Ambrož Fröhlich z Dunaja baronu Ungnadu meseca novembra 1562. l. in Franc Barbo iz Ljubljane meseca oktobra 1563. l. In res je izšlo v tem času par hrvaških knjig v latinici, tako n. pr. Avgsburška konfesija, Luterjev katekizem, cerkveni red in apologija — vse l. 1564. Zadnji knjigi sta se ohranili v poedinih izvodih v kraljevski knjižnici v Draždanih, kjer se hrani tudi edini ohranjeni izvod Trubarjeve »Cerkovne ordninge«⁶ (V Tübingi 1564. l.; gl. »Lj. Zvon«⁶ l. 1896. št. 8. str. 514. 515.)

V seznamku, v katerem so se l. 1564. naznanile knjige, se omenjajo tudi »Alle Propheten, ehe man mit der ganzen Bibel aufkommbt«⁶. Duša celega podjetja je bil baron Ungnad. V Tübingi in Ljubljani so se delale priprave za izvršitev najvažnejše naloge, za izdajo cele biblije. Dne 11. novembra 1563. l. je sporočil Khlombner iz Ljubljane Ungnadu, da hočejo tam prirediti »das alte Testament und zwar bis zu den Propheten.«⁶ Iz Tübinge pa se je v izkazu izdaj za l. 1563. poročalo: »Leonardus Merchartsch Dalmata, welcher ein Zeitlang zue Tuebingen gestudirt, hat . . . den propheten Esaiam inn die chrabatische Sprach mit glagolischen buechstaben transferiert . . . herr Ungnad ime verehrt . . . 3 fl.«⁶ Dalje nimamo o tem nič več pozitivnih poročil. Schnurrer piše sicer o 50 izvodih latinske izdaje prorokov, toda kakega izvoda ni videl niti on, niti Dobrovsky, ki je pri svojem potovanju po Nemčiji iztikal za protestantskimi knjigami; v svojem »Slavinu«⁶ (1808) je vprašal na str. 135. glede prorokov: »Wer kennt irgendwo ein Exemplar davon? Ich bite um Belehrung«⁶ Toda odgovora ni

dobil, in o kakem izvodu ni bilo sledu. Šele lani smo dobili dokaz, da se je res tiskal prevod prorokov v latinici. Tak izvod je našel v samostanu Schlägl na Gorenjem Avstrijskem samostanski knjižničar P. Gottfried Vielhaber, in na zadnje je dobil knjigo v roke prof. Jagić, ki jo je že lani opisal v »Anzeigerju« dunajske akademije (fil-hist. odd., XXXIII. letnik, 1896, št. V.—VII, str. 16—29); sedaj pa je izdal celo delo na novo.

Izvirnik, katerega sem imel mnogo v rokah, ker sem pomagal prof. Jagiću pri korekturi, je lepo tiskan; knjiga je bila prvotno vezana v slabe platnice iz svinjskega usnja, sedaj pa je na novo vezana in ima — naslovnega lista ni! — 136 listov, ki so pa tu in tam napačno numerirani. Oblika je »mali folio«, in vsaka stran šteje 49—51 vrst. Inicijalke so lepo okrašene, ilustracij pa (o katerih gl. nekoliko »Zv.« št. 3. l. 1896.) je dvajset. Vsaki prorok ima vsaj eno sliko, Jeremija in Ezechiel po dve, Daniel pa tri. Da je ta izvod identičen z izdajo, ki se je tiskala 1564. l. v Tübingi, to nam priča mimo drugih dokazil tudi slovenska »Cerkovna ordninga«, ker se tisk in inicijalke v obeh popolnoma strinjajo.

Ker se odlikuje jezik z velikim besednim zakladom in z redkimi slovniškimi oblikami — pisano je v čakavskem narečju, ki se govori še dandanes v Istri — se je odločil Jagić, da priredi novo izdajo. V tekstu ni ničesar predrugačil, samo, da je uporabil novi pravopis in sicer: č za ts, é za ch, ě za chi, š za ff, ž za s, s za β ali sz, c za cz, j za y, j za j. Kjer je izpuščena jotacija, ki je v originalu zaznamovana s cirkumfleksom (*ñ*), jo je Jagić nadomestil, zato pa dotično črko pisal kurzivno. Kar je dodal, je v okroglih oklepajih (), kar se naj izpusti, v oglatih []. Prvo poglavje proroka Isaije je tiskano v originalnem pravopisu.

Prelagalec, oziroma prelagalci — bilo jih je več! — niso znani; brezdvomno so bili Hrvatje iz Istre ali Dalmacije, ki so poznali dobro glagolsko slovstvo, ker se nahaja v knjigi dokaj besed iz starih glagolskih del n. pr. blagdan, blagoslov, idol, licemer, milosrdje, preljubodejnik, pristolje, spasenje, trpeza, vsadnik, žrtva itd. Na mnogih mestih prelagalec ni umel nemškega teksta in ga je potem tudi napačno prevedel, za kar imamo nekaj drastičnih dokazov: Ezech. 24.5: das Beste der Herde: najbolje do ognišča, kjer ni razumel besede »Herde«; za »Tauben« je čital »Trauben« in prevedel »Kako grozde« (Hos 9. 10.) Ker mnogokrat kake rečenice ni razumel, jo je prevedel dobesedno, n. pr. Is. 52. 2: »mache dich aus dem Staube« — »dvigni se iz praha«; Jerem. 37. 17: »vorhanden«: »pred rukami«; Dan. 8. 25: »wird sich auflehnen«: »hoče se gori nasloniti — i. dr.

Nova izdaja prof. Jagića je jako lepa in bode nudila s svojim velikim besednim zakladom obilo žetev za hrvaški besednjak, katerega znatno obogati.

Fr. Vidic.

»Towarzystwo ludoznawcze«, poljsko narodopisno društvo, ki je bilo osnovano v Lvovu pred tremi leti ter se peča z narodopisjem poljskim in v obče slavjanskim, izdaje poseben časopis, »Lud«, v katerem objavlja rezultate svojega raziskovanja. »Lud« je ob enem prvi poljski časnik, ki je stopil — in sicer iz lastne inicijative — z našim listom v zameno.

